ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PHILIPPE LÉGER
της 23ης Οκτωβρίου 2003 [1]

1. Με την παρούσα προσφυγή, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί να διαπιστωθεί ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 76/160/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 1975, περί της ποιότητος των υδάτων κολυμβήσεως (στο εξής: οδηγία) [2].

I — Το νομικό πλαίσιο

2. Προς στήριξη της προσφυγής της, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία παρέβη σειρά διατάξεων της οδηγίας, στο μέτρο που:

— παρέλειψε να λάβει τα αναγκαία μέτρα, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι η ποιότητα των υδάτων κολυμβήσεως ανταποκρίνεται στις τιμές που καθορίζονται από το άρθρο 3 της οδηγίας,

— δεν καθόρισε όλες τις περιοχές κολυμβήσεως που υπάρχουν στα εσωτερικά ύδατα της Πορτογαλίας, και

— δεν τήρησε την υποχρέωση διενέργειας των δειγματοληψιών με την προβλεπόμενη από την οδηγία ελάχιστη συχνότητα.

3. Σύμφωνα με την πρώτη αιτιολογική της σκέψη, η οδηγία έχει ως στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και της δημοσίας υγείας, με τη μείωση της ρυπάνσεως των υδάτων κολυμβήσεως και την προστασία αυτών από περαιτέρω ρύπανση.

4. Σύμφωνα με το άρθρο 1 της οδηγίας:

«1. Η παρούσα οδηγία αφορά την ποιότητα των υδάτων κολυμβήσεως, εξαιρέσει των υδάτων τα οποία χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς σκοπούς και των υδάτων τα οποία χρησιμοποιούνται για πισίνες (κολυμβητήρια).

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.
2 — ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 108.

2. Κατά την έννοια της παρούσης οδηγίας νοούνται ως:

α) "ύδατα κολυμβήσεως", τα γλυκέα ρέοντα ή λιμνάζοντα ύδατα ή μέρη αυτών, όπως και το ύδωρ της θαλάσσης, στα οποία η κολύμβηση:

— επιτρέπεται σαφώς από τις αρμόδιες αρχές κάθε Κράτους μέλους,

— ή δεν απαγορεύεται και συνηθίζεται από μεγάλο αριθμό λουομένων·

β) "περιοχή κολυμβήσεως", το μέρος στο οποίο υπάρχουν ύδατα κολυμβήσεως·

γ) "κολυμβητική περίοδος", η χρονική περίοδος κατά την οποία παρατηρείται μεγάλος αριθμός λουομένων, λαμβανομένων υπόψη των τοπικών χρήσεων λουομένων και των τυχόν τοπικών διατάξεων περί της κολυμβήσεως όπως και των μετεωρολογικών συνθηκών.»

5. Η οδηγία περιλαμβάνει, υπό τη μορφή παραρτήματος, έναν πίνακα, ο οποίος εμφαίνει μια σειρά μικροβιολογικών και φυσικοχημικών παραμέτρων που εφαρμόζονται επί των υδάτων κολυμβήσεως. Ο εν λόγω πίνακας περιέχει τις κατευθυντήριες και τις δεσμευτικές τιμές, τις οποίες τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν για τα ύδατά τους κολυμβήσεως, σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας. Το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι οι τιμές που καθορίζονται από τα κράτη μέλη για τα ύδατά τους κολυμβήσεως «δεν πρέπει να είναι λιγότερο αυστηρές από τις τιμές που ορίζονται στη στήλη I του παραρτήματος», ήτοι από τις δεσμευτικές τιμές.

6. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν τα αναγκαία μέτρα «για να καταστεί η ποιότης των υδάτων κολυμβήσεως, εντός προθεσμίας 10 ετών από της κοινοποιήσεως της παρούσης οδηγίας, σύμφωνη προς τις οριακές τιμές που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 3». Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, της οδηγίας, τα κράτη μέλη μπορούν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να επιτρέπουν παρεκκλίσεις από την προθεσμία αυτή.

7. Η τήρηση των δεσμευτικών τιμών πιστοποιείται από τα κράτη μέλη με μια διαδικασία δειγματοληψίας, η οποία προβλέπεται ρητώς από τα άρθρα 5 και 6 της οδηγίας. Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 2, οι υπερβάσεις των τιμών που προβλέπονται στο άρθρο 3 δεν λαμβάνονται υπόψη σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών. Η συχνότητα των δειγματοληψιών, καθώς και οι παράμετροι, τις οποίες τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη, καθορίζονται με το παράρτημα της οδηγίας. Παρεκ-

κλίσεις από την υποχρέωση συμμορφώσεως προς τις εν λόγω παραμέτρους προβλέπονται σε περιπτώσεις που απαριθμούνται περιοριστικώς στο άρθρο 8 της οδηγίας. Τα αποτελέσματα των δειγματοληψιών αποστέλλονται μετά το πέρας έκαστης κολυμβητικής περιόδου στην Επιτροπή, η οποία, βάσει αυτών, καταρτίζει συνθετική έκθεση [3].

8. Η Πράξη για τους όρους προσχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και για τις προσαρμογές των συνθηκών [4] προβλέπει παρέκκλιση όσον αφορά τη μεταφορά της εν λόγω οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο και την εφαρμογή της. Σύμφωνα με το άρθρο 395 της εν λόγω πράξεως, η Πορτογαλική Δημοκρατία δεσμεύεται να μεταφέρει την οδηγία στην εσωτερική της έννομη τάξη, όχι από την ημερομηνία προσχωρήσεώς της, αλλά από τις 31 Δεκεμβρίου 1992.

II — Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

9. Στηριζόμενη στα στοιχεία που της διαβίβασε η Πορτογαλική Δημοκρατία σχετικά με την κολυμβητική περίοδο του 1995, η Επιτροπή απέστειλε, στις 21 Οκτωβρίου 1996, έγγραφο οχλήσεως στο εν λόγω κράτος μέλος. Η Επιτροπή ισχυρίσθηκε ότι σε ορισμένες περιοχές κολυμβήσεως, αφενός, δεν τηρούνταν οι δεσμευτικές τιμές που προβλέπει η οδηγία και, αφετέρου, δεν διενεργούνταν επαρκείς δειγματοληψίες. Τέλος, η Επιτροπή προσήψε στην Πορτογαλική Δημοκρατία ότι δεν καθόρισε ορθώς τις περιοχές κολυμβήσεως στα εσωτερικά της ύδατα, στο μέτρο που υπάρχει απόκλιση μεταξύ του αριθμού αυτών και του αριθμού των παραποτάμιων ακτών, οι οποίες είναι επιλέξιμες για ενίσχυση από τα κοινοτικά ταμεία.

10. Με την απάντησή της στο έγγραφο οχλήσεως, η Πορτογαλική Δημοκρατία αναγνώρισε την ύπαρξη ορισμένων ασυμφωνιών προς τις διατάξεις της οδηγίας, κάνοντας, ταυτοχρόνως, μνεία των προγραμμάτων τα οποία τέθηκαν σε εφαρμογή για την εξάλειψή τους.

11. Η Επιτροπή, κρίνοντας ότι τα μέτρα που ελήφθησαν ήταν ανεπαρκή και δεδομένου ότι οι πορτογαλικές αρχές αναγνώρισαν την έλλειψη συμμορφώσεως προς την οδηγία, και, μάλιστα, έξι έτη μετά το πέρας της προθεσμίας που χορηγήθηκε στην Πορτογαλική Δημοκρατία για τη μεταφορά της στο εσωτερικό της δίκαιο, απηύθυνε στο κράτος μέλος αιτιολογημένη γνώμη στις 11 Δεκεμβρίου 1998.

12. Με την απάντησή τους στην αιτιολογημένη γνώμη, οι πορτογαλικές αρχές αναγνώρισαν την ύπαρξη ορισμένων προβλημάτων, αναφέρθησαν όμως στις πράξεις στις οποίες προέβησαν, προκειμένου να θεραπεύσουν αυτά τα προβλήματα. Προς στήριξη της θέσεώς τους, οι εν λόγω αρχές παρέπεμψαν στη συνθετική έκθεση για το

3 — Σύμφωνα με το άρθρο 13 της οδηγίας, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 91/692/ΕΟΚ, για την τυποποίηση και τον εξορθολογισμό των εκθέσεων που αφορούν την εφαρμογή ορισμένων οδηγιών για το περιβάλλον (ΕΕ L 377, σ. 48). Η οδηγία αυτή προβλέπει την κατάρτιση συνθετικής ετήσιας εκθέσεως από την Επιτροπή, βάσει των στοιχείων που της διαβιβάζουν τα κράτη μέλη.

4 — ΕΕ 1985, L 302, σ. 23.

έτος 1999[5], από την οποία προκύπτει εμφανώς ότι σημειώθηκε σαφής βελτίωση. Η Επιτροπή, κρίνοντας μη ικανοποιητική την ανωτέρω απάντηση, άσκησε την παρούσα προσφυγή στις 10 Ιουλίου 2001.

III — Προσφυγή

13. Με την προσφυγή της, η Επιτροπή διατυπώνει τρεις αιτιάσεις κατά του κράτους μέλους. Σκοπεύω να τις εξετάσω διαδοχικά.

14. Η Επιτροπή κρίνει ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία, στο μέτρο που:

— δεν τήρησε τους κανόνες που θέτει η οδηγία για την ποιότητα των υδάτων·

— παρέλειψε να καθορίσει όλες τις περιοχές κολυμβήσεως, και

— δεν εκπλήρωσε την υποχρέωση διενέργειας των δειγματοληψιών με την ελάχιστη προβλεπόμενη συχνότητα.

A — *Επί της αιτιάσεως περί μη τηρήσεως των κανόνων που θέτει η οδηγία για την ποιότητα των υδάτων*

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

15. Η Επιτροπή προσάπτει στην Πορτογαλική Δημοκρατία την ύπαρξη σημαντικού αριθμού περιοχών κολυμβήσεως, στις οποίες η ποιότητα των υδάτων δεν ανταποκρίνεται στις δεσμευτικές τιμές που προβλέπει η οδηγία, κατά παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας.

16. Στο πλαίσιο της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας και της εκδικάσεως αυτής, η Επιτροπή στηρίζεται στα σχετικά με τις κολυμβητικές περιόδους από το 1995 έως το 2000 στοιχεία. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, από τα στοιχεία που της διαβίβασε η Πορτογαλική Δημοκρατία στο πλαίσιο της ετήσιας συνθετικής εκθέσεως για το έτος 2000, προκύπτει ότι υπάρχει ακόμη, κατά την κολυμβητική αυτή περίοδο, ένα ποσοστό μη συμμορφώσεως προς τις δεσμευτικές τιμές, το οποίο είναι 7,8 % για τις περιοχές κολυμβήσεως με θαλάσσια ύδατα και 31 % για τις περιοχές κολυμβήσεως με γλυκά ύδατα[6].

5 — Βλ. σημείο 7 των προτάσεών μου.

6 — Βλ. προσφυγή (παράγραφος 26).

17. Η Πορτογαλική Δημοκρατία υπενθυμίζει ότι το ποσοστό μη συμμορφώσεως των περιοχών κολυμβήσεως στα εσωτερικά της ύδατα για την κολυμβητική περίοδο του 1998 δεν ανήλθε σε 79 %, όπως προκύπτει από την έκθεση της Επιτροπής, αλλά σε 54 % [7]. Η διαφορά αυτή οφείλεται σε σφάλμα κατά τη διαβίβαση των στοιχείων από το κράτος μέλος στην αρμόδια υπηρεσία της Επιτροπής, το οποίο επισημάνθηκε, πλην όμως δεν διορθώθηκε από αυτήν. Η Πορτογαλική Δημοκρατία προσθέτει ότι υπάρχει, από μακρού χρόνου, σημαντική βελτίωση στις τιμές και στην ποιότητα των υδάτων κολυμβήσεως, λόγω της εφαρμογής εθνικών προγραμμάτων.

2. Εκτίμηση

18. Προκειμένου να εκτιμηθεί η πρώτη αιτίαση, πρέπει να εξεταστεί εάν, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, το κράτος μέλος δεν μεριμνησε ώστε η ποιότητα των υδάτων όλων των περιοχών του κολυμβήσεως να καταστεί σύμφωνη προς τους κανόνες ποιότητας που προβλέπει η οδηγία.

19. Κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο αποφαίνεται ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας επιβάλλει στα κράτη μέλη την επίτευξη ορισμένων αποτελεσμάτων και όχι, απλώς, τη λήψη των αναγκαίων μέτρων, προκειμένου η ποιότητα των υδάτων κολυμβήσεως να καταστεί σύμφωνη προς τις δεσμευτικές τιμές της οδηγίας. Συνεπώς, η οδηγία επιβάλλει την υποχρέωση επιτεύξεως ορισμένου αποτελέσματος και δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να επικαλούνται, εκτός των παρεκκλίσεων που αυτή προβλέπει, την ύπαρξη συγκεκριμένων περιστάσεων που να δικαιολογούν τη μη εκπλήρωση αυτής της υποχρεώσεως [8].

20. Όπως επισημάνθηκε, η Πορτογαλική Δημοκρατία όφειλε να συμμορφωθεί προς την οδηγία μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1993. Όμως, το ίδιο το κράτος μέλος δεν αμφισβητεί ότι, παρά τη βελτίωση που σημειώθηκε στη διάρκεια των μεταγενέστερων αυτής της ημερομηνίας ετών, εντούτοις, η ποιότητα των περιοχών κολυμβήσεως, από την κολυμβητική περίοδο του 1998 και εντεύθεν, δεν συμφωνεί πλήρως με τις τιμές που αναγράφονται στο παράρτημα της οδηγίας.

21. Τα επιχειρήματα των πορτογαλικών αρχών, οι οποίες ισχυρίζονται, αφενός, ότι διαπιστώνεται βελτίωση των αποτελεσμάτων με την πάροδο των κολυμβητικών περιόδων, παρά τη συνεχιζόμενη ύπαρξη ορισμένων περιοχών όπου δεν έχει επιτευχθεί συμμόρφωση, και, αφετέρου, ότι η έκταση της μη συμμορφώσεως είναι μικρότερη από αυτήν που εμφανίζει η Επιτροπή, αρκούν για να αμφισβητηθεί η έκταση της προσαφθείσας παραβάσεως, όχι όμως το βάσιμο της αιτιάσεως.

7 — Βλ. υπόμνημα αντικρούσεως (σ. 7).

8 — Αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 1993, C-56/90, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Συλλογή 1990, σ. I-4109, σκέψεις 42 έως 44)· της 12ης Φεβρουαρίου 1998, C-92/96, Επιτροπή κατά Ισπανίας (Συλλογή 1996, σ. I-505, σκέψεις 27 επ.)· της 8ης Ιουνίου 1999, C-198/97, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1999, σ. I-3257, σκέψη 35), και της 25ης Μαΐου 2000, C-307/98, Επιτροπή κατά Βελγίου (Συλλογή 2000, σ. I-3933, σκέψη 48).

22. Επιπλέον, το κράτος μέλος δεν επικαλέσθηκε καμία από τις προβλεπόμενες στην οδηγία παρεκκλίσεις, προκειμένου να δικαιολογήσει την προσαφθείσα παράβαση. Η ύπαρξη δυσκολιών κατά τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις της οδηγίας, ειδικά σε ό,τι αφορά την ποιότητα των περιοχών κολυμβήσεως στα εσωτερικά ύδατα του κράτους, δεν υπάγεται σε καμία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται από την οδηγία.

23. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το κράτος μέλος αναγνωρίζει ότι υφίσταται, ήδη από του έτους 1998, παράβαση, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι η Επιτροπή απέδειξε, ως όφειλε εν προκειμένω, το βάσιμο της πρώτης αιτιάσεως, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Πορτογαλικής Δημοκρατίας [9].

24. Συνεπώς, φρονώ ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει τη συμμόρφωση της ποιότητας των υδάτων της κολυμβήσεως προς τις δεσμευτικές τιμές που επιβάλλει η οδηγία, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 αυτής.

9 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 25ης Νοεμβρίου 1999, C-96/98, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 1998, σ. I-8531, σκέψη 36), και της 15ης Μαρτίου 2001, C-147/00, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 2001, σ. I-2387, σκέψη 27).

B — *Επί της αιτιάσεως περί μη καθορισμού όλων των περιοχών κολυμβήσεως στα εσωτερικά ύδατα*

1) Επιχειρήματα των διαδίκων

25. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι πορτογαλικές αρχές δεν καθόρισαν όλες τις περιοχές κολυμβήσεως στα εσωτερικά ύδατα του κράτους, όπως όφειλαν, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας και, κατά συνέπεια, παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το άρθρο 4, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας [10]. Η Επιτροπή διατείνεται ότι, στη διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας, κάλεσε τις πορτογαλικές αρχές να παράσχουν εξηγήσεις για τη διαφορά που υφίσταται μεταξύ του αριθμού των καθορισμένων περιοχών κολυμβήσεως και του συγκριτικώς υψηλότερου αριθμού παραποτάμιων ακτών, ο οποίος εμφανίζεται στο πλαίσιο ενός επιχειρησιακού σχεδίου που η Πορτογαλική Δημοκρατία έχει υποβάλει στις υπηρεσίες της Επιτροπής με σκοπό τη λήψη χρηματοδοτήσεως από τα κοινοτικά ταμεία.

26. Με το έγγραφό της οχλήσεως [11], η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, κατά το τέλος του έτους 1995, οι πορτογαλικές αρχές καθόρισαν, με την έκθεσή τους γι' αυτή την κολυμβητική περίοδο, 26 περιοχές κολυμβήσεως στα εσωτερικά ύδατα του κράτους. Κατά την ίδια χρονική περίοδο, η Πορτογαλική Δημοκρατία δέχθηκε 91 σχέδια, τα οποία ενισχύθηκαν από τα κοινοτικά ταμεία στο πλαίσιο του προγράμματος για την αξιολόγηση των παραποτάμιων ακτών.

10 — Βλ. προσφυγή (παράγραφος 27).

11 — Βλ. σημείο 4.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, η ύπαρξη παραβάσεως της οδηγίας μπορεί να θεμελιωθεί στην ύπαρξη αποκλίσεως μεταξύ του αριθμού των καθορισμένων περιοχών κολυμβήσεως στα εσωτερικά ύδατα του κράτους μέλους και του αριθμού των παραποτάμιων ακτών του. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν αμφισβητεί ότι οι παραποτάμιες ακτές υπόκεινται στις απαιτήσεις της οδηγίας. Συνεπώς, ο καθορισμός των ακτών αυτών επιβάλλεται να γίνεται σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία.

27. Οι πορτογαλικές αρχές υποστηρίζουν ότι ο νόμος για τη μεταφορά της οδηγίας στην εσωτερική της έννομη τάξη προβλέπει ότι υπάρχουν περιοχές που χαρακτηρίζονται ως περιοχές κολυμβήσεως, όπου η κολύμβηση επιτρέπεται ρητώς, εφόσον η ποιότητα των υδάτων αποκλείει την ύπαρξη κινδύνου για τη δημόσια υγεία. Οι περιοχές αυτές περιλαμβάνονται στην ετήσια έκθεση η οποία διαβιβάζεται στην Επιτροπή. Επιπλέον, ο εν λόγω νόμος προβλέπει ότι υπάρχουν περιοχές οι οποίες συγκεντρώνουν σημαντικό αριθμό λουομένων, δίχως να χαρακτηρίζονται ως περιοχές κολυμβήσεως, και οι οποίες χαρακτηρίζονται ως τέτοιες εν συνεχεία, εφόσον προκύψουν θετικά αποτελέσματα από τις δειγματοληψίες που διενεργούνται κατά τη διάρκεια μιας κολυμβητικής περιόδου [12]. Εάν, όμως, προκύψει ότι η ποιότητα των υδάτων στις περιοχές αυτές δεν είναι σύμφωνη προς τις δεσμευτικές τιμές της οδηγίας, η κολύμβηση απαγορεύεται ρητώς. Οι εν λόγω ζώνες δεν εμφαίνονται στην ετήσια έκθεση.

28. Συνεπώς, σύμφωνα με τις πορτογαλικές αρχές, η Πορτογαλική Δημοκρατία προβαίνει σε υγειονομικό έλεγχο όλων των υδάτων, περιλαμβανομένων των παραποτάμιων ακτών, οι οποίες συγκεντρώνουν σημαντικό αριθμό λουομένων, δίχως να χωρεί αυστηρή εφαρμογή του τελευταίου αυτού κριτηρίου. Η εφαρμογή της οδηγίας προϋποθέτει ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν διακριτική ευχέρεια, όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των υδάτων ως υδάτων κολυμβήσεως [13]. Ωστόσο, σύμφωνα με την Πορτογαλική Δημοκρατία, ο χαρακτηρισμός ορισμένων υδάτων ως υδάτων κολυμβήσεως ισοδυναμεί με χορήγηση ρητής αδείας εκ μέρους των αρμοδίων κρατικών αρχών, ήτοι με παρακίνηση να διεξάγεται κανονικά η κολύμβηση στα ύδατα αυτά.

2) Εκτίμηση

29. Προκειμένου να εκτιμηθεί η δεύτερη αιτίαση της Επιτροπής περί μη καθορισμού όλων των περιοχών κολυμβήσεως στα εσωτερικά ύδατα, θα εξετάσω, κατ' αρχάς, τι πρέπει να λογίζεται ως περιοχή κολυμβήσεως κατά την έννοια της οδηγίας και, εν συνεχεία, θα επισημάνω ότι ορισμένες περιοχές κολυμβήσεως δεν χαρακτηρίζονται ως τέτοιες από την Πορτογαλική Δημοκρατία, μολονότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Συγκεκριμένα, το εν λόγω κράτος μέλος προσθέτει έναν όρο για τον καθορισμό των περιοχών κολυμβήσεως, ο οποίος δεν προβλέπεται από την οδηγία και περιορίζει, κατ' αυτόν τον τρόπο, την εφαρμογή της οδηγίας.

30. Εκ προοιμίου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας, ως περιοχή κολυμβήσεως νοείται το μέρος στο οποίο υπάρχουν ύδατα κολυμβήσεως. Για τον χαρακτηρισμό «ύδατα κολυμβήσεως» πρέπει να συντρέχουν δύο σωρευτικές προϋποθέσεις. Πρώτον, πρέπει να

12 — Βλ. υπόμνημα ανταπαντήσεως (παράγραφος 5).

13 — Βλ. υπόμνημα ανταπαντήσεως (παράγραφος 9).

αφορά ύδατα ή μέρη αυτών, γλυκά, ρέοντα ή λιμνάζοντα, καθώς και το νερό της θάλασσας, εξαιρουμένων των υδάτων τα οποία χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς σκοπούς και των υδάτων τα οποία χρησιμοποιούνται για πισίνες, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας. Δεύτερον, πρέπει η κολύμβηση στα ύδατα αυτά είτε να επιτρέπεται σαφώς από τις αρμόδιες αρχές κάθε κράτους μέλους είτε να μην απαγορεύεται και να συνηθίζεται από μεγάλο αριθμό λουομένων.

31. Ο καθορισμός των περιοχών κολυμβήσεως από τα κράτη μέλη είναι απαραίτητος, διότι η οδηγία ορίζει ότι η ποιότητα των υδάτων *όλων* [14] των περιοχών κολυμβήσεως κάθε κράτους μέλους πρέπει να είναι σύμφωνη προς τις οριακές υποχρεωτικές τιμές που περιλαμβάνονται στο παράρτημά της. Η διατύπωση του ορισμού της έννοιας «ύδατα κολυμβήσεως» είναι σαφής και ακριβής. Μόνον η φράση «συνηθίζεται από *μεγάλο αριθμό* λουομένων», η οποία περιλαμβάνεται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, δεύτερη περίπτωση, αφήνει περιθώριο διακριτικής εκτιμήσεως στα κράτη μέλη. Η Πορτογαλική Δημοκρατία, με την εθνική πράξη μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό της δίκαιο, ερμήνευσε την έννοια «μεγάλος αριθμός» ως αντιστοιχούσα σε *περίπου 100 λουομένους την ημέρα* [15]. Η λέξη «περίπου» υποδηλώνει την ελαστική χρήση της εν λόγω έννοιας από το κράτος μέλος και η Επιτροπή δεν αμφισβητεί την ανωτέρω ερμηνεία της έννοιας από το εθνικό δίκαιο [16].

32. Ομοίως, σύμφωνα με την οδηγία, τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή ετήσια έκθεση των αποτελεσμάτων των δειγματοληψιών και η Επιτροπή, στηριζόμενη στα αποτελέσματα αυτά και κατόπιν επαληθεύσεώς τους, συντάσσει ετήσια συνθετική έκθεση. Όταν ορισμένες περιοχές κολυμβήσεως δεν καθορίζονται από το κράτος μέλος και δεν συλλέγονται δείγματα από τα ύδατά τους, διαφεύγουν τον έλεγχο της Επιτροπής.

33. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η έννοια «ύδατα κολυμβήσεως» πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα του σκοπού της οδηγίας, όπως διατυπώνεται στις δύο πρώτες αιτιολογικές της σκέψεις, σύμφωνα με τις οποίες «είναι απαραίτητο για την προστασία του περιβάλλοντος και της δημοσίας υγείας, να μειωθεί η ρύπανση των υδάτων κολυμβήσεως και να προστατευθούν αυτά από περαιτέρω ρύπανση» και «ο έλεγχος των υδάτων κολυμβήσεως είναι απαραίτητος για να επιτευχθούν, στα πλαίσια της λειτουργίας της κοινής αγοράς, οι στόχοι της Κοινότητας περί βελτιώσεως των όρων ζωής, αρμονικής αναπτύξεως των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Κοινότητος, και συνεχούς ισορροπημένης επεκτάσεως» [17].

34. Οι στόχοι αυτοί δεν είναι δυνατό να επιτευχθούν εάν οι παραποτάμιες ακτές, στις οποίες η κολύμβηση ούτε επιτρέπεται ρητώς ούτε απαγορεύεται από τις πορτογαλικές αρχές, όμως στην πράξη διεξάγεται κανο-

14 — Η υπογράμμιση δική μου, άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας.

15 — Βλ. υπόμνημα αντικρούσεως, σ. 13.

16 — Όπ.π.

17 — Βλ. προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, σκέψεις 33 επ.

νικά, δεν χαρακτηρίζονται ως περιοχές κολυμβήσεως, όπως προβλέπει η οδηγία, και, ως εκ τούτου, διαφεύγουν τον έλεγχο της Επιτροπής.

35. Φρονώ ότι υπάρχουν στα εσωτερικά ύδατα της Πορτογαλίας παραποτάμιες ακτές οι οποίες, μολονότι θα έπρεπε να υπάγονται στις διατάξεις της οδηγίας, εντούτοις δεν έχουν καθορισθεί ως περιοχές κολυμβήσεως.

36. Σύμφωνα με τις διευκρινίσεις των πορτογαλικών αρχών, ο πορτογαλικός νόμος διακρίνει μεταξύ περιοχών που χαρακτηρίζονται ως περιοχές κολυμβήσεως και περιοχών που δεν χαρακτηρίζονται ως τέτοιες [18]. Οι ούτως χαρακτηριζόμενες περιοχές εμφαίνονται στη διαβιβαζόμενη στην Επιτροπή ετήσια έκθεση και ο έλεγχός τους δεν παρουσιάζει προβλήματα. Αντιθέτως, οι μη χαρακτηριζόμενες περιοχές δεν περιλαμβάνονται στην οικεία έκθεση, εκτός εάν συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό λουομένων και, από τις διενεργούμενες σε αυτές κατά τη διάρκεια μιας κολυμβητικής περιόδου δειγματοληψίες, προκύψουν αποτελέσματα που συμφωνούν προς τους κανόνες ποιότητας που θέτει η οδηγία.

37. Κατά τη γνώμη μου, πρέπει να εξεταστεί εάν οι παραποτάμιες ακτές, τις οποίες οι πορτογαλικές αρχές δεν καθορίζουν ως περιοχές κολυμβήσεως, εμπίπτουν στον ορισμό της έννοιας «περιοχή κολυμβήσεως», όπως δίδεται από το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας. Το πρώτο τμήμα του ορισμού αυτού αναφέρεται σε ρέοντα ύδατα, στα οποία η κολύμβηση δεν απαγορεύεται από τις αρμόδιες αρχές κάθε κράτους μέλους και συνηθίζεται από μεγάλο αριθμό λουομένων, όπως προβλέπει το εν λόγω άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', δεύτερη περίπτωση.

38. Φρονώ ότι οι πορτογαλικές αρχές εισάγουν νέο κριτήριο για τον καθορισμό των περιοχών κολυμβήσεως, ήτοι τη συμφωνία των αποτελεσμάτων των δειγματοληψιών προς τις τιμές της οδηγίας καθ' όλη τη διάρκεια μιας κολυμβητικής περιόδου, το οποίο δεν προβλέπει η οδηγία και, κατά συνέπεια, περιορίζει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Η ανακύπτουσα κατάσταση είναι αντίθετη προς τις υποχρεώσεις που η Πορτογαλική Δημοκρατία υπέχει από την οδηγία, όσον αφορά την πρακτική αποτελεσματικότητα της εν λόγω οδηγίας [19].

39. Από το γράμμα και τον σκοπό της οδηγίας δεν προκύπτει ότι τα ύδατα που χρησιμοποιούνται για κολύμβηση πρέπει να συμφωνούν προς τις οριακές υποχρεωτικές τιμές που προβλέπει η οδηγία για ολόκληρη τη διάρκεια ενός έτους, προκειμένου να μπορούν να χαρακτηριστούν ως περιοχές κολυμβήσεως. Συγκεκριμένα, αν υπήρχε παρόμοια απαίτηση, ο χαρακτηρισμός ορισμένων υδάτων ως περιοχών κολυμβήσεως,

18 — Βλ. σημείο 27 των προτάσεων.

19 — Βλ., μεταξύ άλλων, ως προς την υποχρέωση του κράτους μέλους να λαμβάνει υπόψη την πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας, αποφάσεις της 8ης Απριλίου 1976, 48/75, Royer (Συλλογή τόμος 1976, σ. 497, σκέψη 73)· της 22ας Σεπτεμβρίου 1983, 271/82, Auer (Συλλογή 1983, σ. 2727, σκέψη 19)· της 5ης Μαΐου 1994, C-421/92, Habermann-Beltermann (Συλλογή 1994, σ. I-1657, σκέψη 24), και της 12ης Ιουνίου 2003, C-130/01, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 2003, σ. I-5829, σκέψη 65.)

κατά την έννοια της οδηγίας, θα μπορούσε να χωρήσει μόνον εάν από τις διενεργούμενες επί των υδάτων αυτών δειγματοληψίες, κατά τη διάρκεια μιας περιόδου, προέκυπταν θετικά αποτελέσματα.

40. Ωστόσο, η Πορτογαλική Δημοκρατία, και μόνον λόγω του ότι αυτές οι παραποτάμιες ακτές πληρούν τις προϋποθέσεις του δοθέντος από την οδηγία ορισμού, οφείλει να τις καθορίσει ως περιοχές κολυμβήσεως και να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να τηρούνται σε αυτές οι οριακές υποχρεωτικές τιμές, δίχως να περιμένει την πάροδο ενός, πολλώ δε μάλλον περισσοτέρων ετών για τη συγκέντρωση θετικών αποτελεσμάτων από τις δειγματοληψίες μιας ολόκληρης περιόδου.

41. Συνεπώς, οι παραποτάμιες ακτές, οι οποίες συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό λουομένων την ημέρα, αποτελούν εξ ορισμού περιοχές κολυμβήσεως, κατά την έννοια του άρθρου 1 της οδηγίας, και η Πορτογαλική Δημοκρατία, παραλείποντας να εφαρμόσει τις διατάξεις της οδηγίας επί αυτών, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία.

42. Επομένως, η Πορτογαλική Δημοκρατία, εξαρτώντας τον καθορισμό των περιοχών κολυμβήσεως από τον όρο να συμφωνούν τα αποτελέσματα των δειγματοληψιών για μία ολόκληρη περίοδο προς τις τιμές που ορίζει η οδηγία ως προς τις παραποτάμιες ακτές στις οποίες η κολύμβηση δεν απαγορεύεται και συνηθίζεται από μεγάλο αριθμό λουομένων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας. Ως εκ τούτου, η εξετασθείσα αιτίαση πρέπει να γίνει δεκτή.

Γ – Επί της αιτιάσεως περί παραλείψεως διενέργειας των δειγματοληψιών με την προβλεπόμενη από την οδηγία ελάχιστη συχνότητα

1) Τα επιχειρήματα των διαδίκων

43. Με την προσφυγή της, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν εκπλήρωσε την υποχρέωση διενέργειας των δειγματοληψιών με την ελάχιστη συχνότητα που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας. Βεβαίως, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι από τις καθορισμένες περιοχές κολυμβήσεως συλλέγεται το 100 % των δειγμάτων. Ωστόσο, λόγω της παραλείψεως καθορισμού όλων των περιοχών κολυμβήσεως, δεν διενεργούνται με την προβλεπόμενη συχνότητα οι δειγματοληψίες στις περιοχές κολυμβήσεως που δεν έχουν καθορισθεί [20].

44. Οι πορτογαλικές αρχές ισχυρίζονται ότι πρόκειται για νέα αιτίαση της Επιτροπής, η οποία δεν περιελήφθη στην αιτιολογημένη γνώμη της. Ως εκ τούτου, δεν είχαν τη δυνατότητα να αμυνθούν κατά των ισχυρισμών αυτών κατά τη διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας [21]. Προς στήριξη της θέσεώς τους, παραπέμπουν στη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία πρέπει να υπάρχει, επί ποινή απαραδέκτου της αιτιάσεως, ταυτότητα μεταξύ των αιτημάτων που διατυπώνονται με την αιτιολογημένη γνώμη και των αιτημάτων που διατυπώνονται με την προσφυγή [22].

20 — Βλ. προσφυγή (παράγραφος 29).

21 — Βλ. υπόμνημα αντικρούσεως (σημείο 12).

22 — Βλ. απόφαση της 6ης Απριλίου 2000, C-256/98, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 2000, σ. I-2487, σκέψεις 30 και 31).

45. Με το υπόμνημά της απαντήσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αιτίαση περί παραλείψεως διενέργειας των δειγματοληψιών με την προβλεπόμενη ελάχιστη συχνότητα διατυπώνεται τόσο στο έγγραφο οχλήσεως όσο και στην αιτιολογημένη γνώμη, συνεπώς από την έναρξη της διαδικασίας διαπιστώσεως παραβάσεως του κράτους μέλους. Επομένως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το αντικείμενο της διαφοράς δεν μεταβλήθηκε και, κατά συνέπεια, απορρίπτει τον ισχυρισμό που στηρίζεται σε προσβολή του δικαιώματος υπερασπίσεως.

2) Εκτίμηση

46. Η εκτίμηση της τρίτης αιτιάσεως θέτει το προκριματικό ζήτημα αν η Επιτροπή τήρησε τον κανόνα της ταυτότητας του αντικειμένου της διαφοράς κατά τη διάρκεια των διαφόρων σταδίων της διαδικασίας.

47. Κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο κρίνει ότι ο σκοπός της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας έγκειται στο να παρασχεθεί στο οικείο κράτος μέλος η δυνατότητα, αφενός, να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο και, αφετέρου, να προβάλει λυσιτελώς τους αμυντικούς του ισχυρισμούς κατά των αιτιάσεων που διατυπώνει η Επιτροπή [23]. Συνεπώς, το αντικείμενο της διαφοράς καθορίζεται με την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία και δεν μπορεί να διευρυνθεί κατά το στάδιο της ασκήσεως της προσφυγής. Η επέκταση του αντικειμένου της διαφοράς κατά το στάδιο της ασκήσεως της προσφυγής προσβάλλει το δικαίωμα υπερασπίσεως του κράτους μέλους και για τον λόγο αυτό η προσφυγή πρέπει να στηρίζεται μόνο στις αιτιάσεις οι οποίες διατυπώθηκαν κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία [24].

48. Πρέπει να υπομνησθεί ότι η ταυτότητα των αιτιάσεων καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλισθεί η διεξαγωγή της δίκης κατ' αντιμωλία και να μπορεί το κράτος μέλος να εξασφαλίσει την υπεράσπισή του. Όπως επισήμανε το Δικαστήριο, η πλήρωση της προς τούτο προϋποθέσεως αποτελεί «ουσιαστική εγγύηση που παρέχει η Συνθήκη, η δε τήρησή της συνιστά ουσιώδη τύπο για τη νομιμότητα της διαδικασίας με την οποία αναγνωρίζεται η παράβαση κράτους μέλους» [25].

49. Εντούτοις, το Δικαστήριο μετρίασε την απαίτηση για ταυτότητα των αιτιάσεων διευκρινίζοντας ότι «η προϋπόθεση αυτή δεν μπορεί να σημαίνει ότι επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση να υπάρχει απόλυτη σύμπτωση μεταξύ της διατυπώσεως των αιτιάσεων στο έγγραφο οχλήσεως, του διατακτικού της αιτιολογημένης γνώμης και των αιτημάτων της προσφυγής, εφόσον το αντικείμενο της διαφοράς δεν διευρύνθηκε ούτε μεταβλήθηκε, αλλά, αντιθέτως, απλώς περιορίστηκε» [26].

23 — Βλ. ιδίως αποφάσεις της 10ης Μαΐου 2001, C-152/98, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών (Συλλογή 2001, σ. I-3463, σκέψη 23), και της 15ης Ιανουαρίου 2002, C-493/99, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 2002, σ. I-305, σκέψη 10).

24 — Βλ. αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1984, 51/83, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1984, σ. 2793, σκέψη 4)· της 11ης Ιουνίου 1998, C-206/96, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου (Συλλογή 1998, σ. I-3401, σκέψη 13)· της 22ας Απριλίου 1999, C-340/96, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Συλλογή 1999, σ. I-2023, σκέψη 36), και της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-392/96, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (Συλλογή 1999, σ. I-5901, σκέψη 51).

25 — Βλ. απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 1983, 124/81, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Συλλογή 1983, σ. 203, σκέψη 6).

26 — Βλ. απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 1998, C-191/95, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1998, σ. I-5449, σκέψη 56).

50. Εν προκειμένω, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι με την προσφυγή της διεύρυνε το αντικείμενο της διαφοράς σε σχέση με την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία.

51. Σαφώς, οι εξελίξεις ως προς το περιεχόμενο της εν λόγω αιτιάσεως συνεπάγονται ορισμένες παραλλαγές στη διατύπωση αυτής κατά τα διαφορετικά στάδια της διαδικασίας, ήτοι προ της ασκήσεως της προσφυγής και κατά την άσκηση αυτής. Με την αιτιολογημένη γνώμη της, η Επιτροπή αναφέρεται στην παράλειψη συμμορφώσεως προς την προβλεπόμενη ελάχιστη συχνότητα συλλογής δειγμάτων από τις καθορισμένες περιοχές κολυμβήσεως[27]. Εν συνεχεία, με την προσφυγή της ενώπιον του Δικαστηρίου, η Επιτροπή βεβαιώνει ότι η παράβαση της υποχρεώσεως δειγματοληψίας αφορά τις παραποτάμιες ακτές, οι οποίες δεν χαρακτηρίσθηκαν ως περιοχές κολυμβήσεως[28].

52. Φρονώ, εντούτοις, ότι η εν λόγω παραλλαγή στη διατύπωση δεν επιδρά επί της ουσίας της αιτιάσεως. Επομένως, το αντικείμενο της διαφοράς δεν μεταβλήθηκε και δεν υπήρξε προσβολή του δικαιώματος υπερασπίσεως.

53. Πράγματι, η αιτίαση περί παραλείψεως διενέργειας των δειγματοληψιών με την προβλεπόμενη ελάχιστη συχνότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την προηγούμενη αιτίαση της Επιτροπής, περί μη καθορισμού όλων των περιοχών κολυμβήσεως. Με την εν λόγω αιτίασή της, η Επιτροπή προσήψε στο κράτος μέλος ότι δεν εφάρμοσε την οδηγία και τις απορρέουσες από αυτήν υποχρεώσεις σε ορισμένες περιοχές κολυμβήσεως, όπως, παραδείγματος χάρη, ότι δεν μερίμνησε για την πραγματοποίηση των δειγματοληψιών που απαιτεί και προβλέπει η οδηγία.

54. Κατά το άρθρο 6 της οδηγίας, η υποχρέωση πραγματοποιήσεως των δειγματοληψιών αποτελεί το μέσο με το οποίο ελέγχεται και διασφαλίζεται η ποιότητα των υδάτων κολυμβήσεως, σε σχέση με τους δείκτες ποιότητας που ορίζονται με το παράρτημα της οδηγίας. Η εν λόγω υποχρέωση είναι απόλυτη και, σύμφωνα με την οδηγία, δεν επιδέχεται παρεκκλίσεις. Συνεπώς, όλα τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν την υποχρέωση αυτή ως προς όλα τα ύδατά τους κολυμβήσεως.

55. Επομένως, εάν ένα κράτος μέλος δεν χαρακτηρίσει ορισμένα ύδατα ως ύδατα κολυμβήσεως σύμφωνα με την οδηγία, υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν πραγματοποιεί ούτε τις προβλεπόμενες από την οδηγία δειγματοληψίες. Εν προκειμένω, δεν διενεργούνται οι δειγματοληψίες στα ύδατα κολυμβήσεως τα οποία δεν έχουν χαρακτηρισθεί ως τέτοια από την Πορτογαλική Δημοκρατία και επί των οποίων η οδηγία δεν εφαρμόζεται από το εν λόγω κράτος μέλος.

56. Φρονώ ότι η αιτίαση περί παραλείψεως συλλογής δειγμάτων με την προβλεπόμενη ελάχιστη συχνότητα από τις μη καθορισμένες περιοχές κολυμβήσεως αποτελεί λογική και αυτόματη συνέπεια της προηγούμενης αιτιάσεως της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία το κράτος μέλος δεν καθόρισε ορισμένες περιοχές κολυμβήσεως κατά τις διατάξεις της οδηγίας, και, συνεπώς, δεν εφάρμοσε επ' αυτών τις απορρέουσες από την οδηγία υποχρεώσεις.

27 — Βλ. προσφυγή (παράρτημα 1, έγγραφο οχλήσεως, σημείο 2).
28 — Βλ. προσφυγή (σημείο 29).

57. Εν προκειμένω, συνεπώς, το δικαίωμα υπερασπίσεως δεν επηρεάζεται. Πράγματι, το κράτος μέλος είχε τη δυνατότητα, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, προ της ασκήσεως της προσφυγής και κατά την άσκηση αυτής, να προβάλει τους αμυντικούς ισχυρισμούς του κατά των αιτιάσεων περί μη εκπληρώσεως των υποχρεώσεων που υπέχει από την οδηγία, όπως της υποχρεώσεως πραγματοποιήσεως των δειγματοληψιών στις μη καθορισμένες περιοχές κολυμβήσεως, στο πλαίσιο της προσαφθείσας στο κράτος μέλος παραβάσεως περί μη καθορισμού των περιοχών του κολυμβήσεως. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι στην προκειμένη περίπτωση τηρήθηκαν οι διαδικαστικές εγγυήσεις, ιδιαιτέρως της ταυτότητας του αντικειμένου της διαφοράς και του δικαιώματος υπερασπίσεως.

58. Η αιτίαση της Επιτροπής κρίνεται παραδεκτή· δεδομένου ότι το κράτος μέλος δεν αιτιολόγησε τη στάση του επί του ζητήματος αυτού, η αιτίαση πρέπει να γίνει δεκτή.

IV — Πρόταση

59. Κατόπιν των ανωτέρω επισημάνσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να τοποθετηθεί ως εξής:

«1) Η Πορτογαλική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να καταστεί η ποιότητα των υδάτων κολυμβήσεως σύμφωνη προς τις οριακές τιμές που προβλέπει το άρθρο 3 της οδηγίας 76/160/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 1975, περί της ποιότητος των υδάτων κολυμβήσεως, παραλείποντας να καθορίσει όλες τις περιοχές κολυμβήσεως στα εσωτερικά της ύδατα και παραλείποντας να πραγματοποιήσει τις δειγματοληψίες με την ελάχιστη προβλεπόμενη συχνότητα, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 3, του παραρτήματος και του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας, καθώς και από το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της εν λόγω οδηγίας.

2) Η Πορτογαλική Δημοκρατία καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα.»